

[Jan Palach]

Ladislav Hejránek

This is an intermediate variant of the document:

[\[Jan Palach\]](#)

jedná se o průběžnou variantu tohoto dokumentu:

[\[Jan Palach\]](#)

◆ článek, česky, vznik: leden 1999

◆ article, Czech, origin: leden 1999

[Jan Palach] [1999]

1. verze

Před třiceti lety se pokusil sebeobětí přimět své spoluobčany (spíše než politiky) k větší rezistenci student filosofie Jan Palach. Inspirován tehdejší vlnou podobných činů buddhistických mnichů v dalekém Orientě, sáhl po hořlavině, kterou se na Václavském náměstí polil, zapálil sám sebe a pak s těžkými popáleninami několik dní bolestně umíral. Ničeho hmatatelného nedosáhl, jen snad v některých lidech vyvolal ostřejší pocit zahanbení a viny, možná i novou vlnu rozhořčení a vzteku. Všechno se zdálo být ztraceno, a vskutku téměř všechno na dvacet let ztraceno bylo. Těch dvacet let je jenom chvilka v historii, ale jsou to velké kusy pokaženého, zmarněného života pro nesčíslné jednotlivce. A pro mnohé šlo ne o dvacet, ale o čtyřicet, dokonce o padesát let života. Obludný systém se nakonec rozložil jakoby sám, i když leccos tomu napomohlo. Dodnes asi dost nerozumíme tomu, co se to stalo před deseti a více lety, a je velkou otázkou, zda jsme schopni lépe porozumět tomu, co všechno se po několikaleté přípravě odehrávalo a co bylo násilně přerušeno před celými jednatřiceti lety. Bez toho je však nemožné porozumět Janu Palachovi. Ono se to všechno celé a definitivně vlastně ještě dodnes úplně nestalo, a záležitosti stále ještě na nás a na dalších generacích, čím se to nakonec stane.

Palachův čin byl a je symbolický; není to přímý odpor nebo protest, ale výzva. A ještě spíše jen poukaz k výzvě, která ani nevychází od Palacha, ale kterou se Palach pokusil svým činem tlumočit, a je možné, že by ji ani sám nebyl dokázal náležitě formulovat. Třeba si onu výzvu sám Palach ani ne zvolil, třeba si spíš ona vybrala jeho. A je to výzva, která tehdy oslovovala všechny, a po mém soudu oslovuje ještě i nás. Nejde o formu, jakou na sebe tehdy vzala. Palach byl příliš mlád, neměl za sebou žádnou práci, žádné dílo, neměl nic než svůj život. V evropských, zejména pak v křesťanských tradicích je ovšem také oběť chápána jinak. Ale to se nám nesmí stát výmluvou. Palach nebyl ke svému činu dohnán okupanty, ale úpadkem a rozpadem toho, co v prvních dnech, týdnech a měsících takřka zázračně vyrostlo jako nenásilná reakce na intervenci. Palachův čin nebyl a není obviněním násilné proradnosti tzv. spojenců (to by byl téměř o půl druhého roku zpožděn), ale všech těch z nás, kteří jsme zradili sami sebe, kdo jsme přestali chtít žít v pravdě a kdo jsme se začali smířovat s „nutností“.

Znamená-li nám Palachova živá pochodeň dodnes něco významného, pak jen proto, že i my jsme dnes opět nakloněni takovému smířování, i když okolnosti jsou odlišné.

[Připojujeme poznámku autora:]

Red. paní Kučerová ze Slova mi někdy kolem 5. 1. 1999 zavolala domů a žádala asi 70řádkový text k výročí smrti Jana Palacha (prý to byl návrh paní Evy Kantůrkové). Slíbil jsem to dodat tak, aby to mohlo vyjít 14. 1. (? nebo do 14. 1. ?), ale onemocněl jsem a píšu to teprve 11. 1. Musím zítra zavolat na telef. číslo 21084303 (nebo faxem: 21084630). Případně spojení e-mailem: slovo@sitzn.cz

12. 1. jsem se dovolal, paní redaktorka si přijde zítra ráno pro text (a chce také fotku – to je zlé, nic nemám)